

TÜRK TİCARET KANUNUNUN MER'İYET VE TATBİK ŞEKLİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 6763
Kabul Tarihi : 29/6/1956
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 9/7/1956 Sayı : 9353
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 3 Cilt : 37 Sayfa : 1831

*
**

Bu Kanun ile ilgili tüzük için, "Tüzükler Külliyesi"nin kanunlara göre düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

*
**

BİRİNCİ FASIL *İntikal hükümleri*

A) Umumi hükümler
I – Kanunun makabline şamil olması
1. Esas
a) Hadise ve muameleler

Madde 1 – Bu kanunda aksine hüküm bulunmadıkça:

1. Türk Ticaret Kanununun mer'iyetinden önceki hadiselerin hukuki neticeleri bu hadiselerin, vukuları zamanında mer'i olan kaidelere;
2. Yeni kanunun mer'iyet tarihinden önce yapılmış olan muamelelerin hüküm ifade edip etmemeleri ve hukuki neticeleri bu tarihten sonra dahi vukuları zamanında mer'i olan kaidelere;
3. Mer'iyet tarihinden sonra vukubulmuş hadise ve muameleler ise yeni kaidelere tabidir.

b) Müruruzaman

Madde 2 – Türk Ticaret Kanununun mer'iyetinden önce işlemeye başlamış bulunan müruruzaman müddetleriyle hak düşüren müddetler eski kanun hükmüne tabi kalırlar. Şu kadarki; mezkür müddetlerin geri kalan kısmı, yeni kanunun tayin ettiği müddetten uzun ise, mer'iyetinden itibaren yeni kanunun tayin ettiği müddetin geçmesiyle müruruzaman tamamlanmış veya hak düşmüş olur.

Eski kanunun 1444 ila 1446 ncı maddeleri hükmüne alacağı doğru senenin geçmesiyle işlemeye başlayacak olan müruruzaman müddetleri, yeni kanunun mer'iyete girdiği tarihte işlemeye başlar.

Müruruzamanın hükümleri, mukavele ile değiştirilemeyeceği ve diğer bütün cihetleri mer'iyetinden itibaren yeni kanuna tabidir.

2. İstisnalar

a) Muhtevası kanun tarafından tanzim edilen münasebetler

Madde 3 – Muhtevası tarafların iradeleri nazara alınmaksızın kanun tarafından tanzim edilen hukuki münasebetler, yeni kanunun mer'iyetinden önce vücut bulmuş olsalar bile mer'iyetiyle beraber yeni kanuna tabi olurlar.

b) Müktesep hakkın bulunmaması

Madde 4 – Bir müktesep hak meydana getirmemiş olan hadiseler, mer'iyetinden itibaren yeni kanuna tabi olunur.

II – Atıflar

Madde 5 – Bu kanunun ve Türk Ticaret Kanununun mer'iyete girmesiyle kaldırılmış veyahut değiştirilmiş bulunan maddelere diğer mevzuat tarafından yapılan atıflar o maddelere tekabül eden yeni hükümlere yapılmış sayılır.

III – Ticari davalar

Madde 6 – Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü, eski kanun zamanında meydana gelmiş olan hadiselerle ait ve kanunun mer'iyete girdiği tarihten sonra açılacak olan davalara dahi tatbik olunur. Yeni kanunun mer'iyete girmesinden önce açılmış bulunan davalarda mahkemeler bunun mer'iyetinden sonra dördüncü madde hükmüne dayanarak vazifeszlik kararı veremezler.

Yeni kanunun dördüncü maddesinin ikinci fıkrasının hükmü, ancak kanunun mer'iyete girmesinden sonra yapılacak muamele ve işler hakkında tatbik olunur.

Yeni kanunun beşinci maddesi hükümleri, mer'iyete girdiği tarihte açılmış bulunan bütün davalara da tatbik olunur. Şu kadar ki; bu maddedeki iptidai itirazın mer'iyete girmesinden itibaren on gün içinde ileri sürülmüş olması şarttır.

IV – Ticari rehlin paraya çevrilmesi

Madde 7 – Ticari rehlin paraya çevrilmesi hakkında eski kanunun mer'iyeti zamanında ileri sürülmüş olan taleplere eski kanun hükümleri tatbik olunur.

B) Hususi hükümler

I – Hükmi şahsiyet

Madde 8 – Türk Ticaret Kanununa tabi olan hükmi şahısların medeni haklardan istifade ehliyetlerinin şümul ve derecesi, mer'iyete girmesinden sonra yeni kanuna göre tesbit olunur.

II – Faiz

Madde 9 – Yeni kanunun faize ait 9 uncu maddesi, borcun doğduğu zamana bakılmaksızın vade bitimi veya ihtar günü yeni kanunun mer'iyetinden sonra olan borçlara tatbik olunur; şu kadar ki, verilen avans veya yapılan masraflar için kanuni faiz istenirse veyahut mukavelede faiz miktarı gösterilmeyerek kanuni faizin verilmesi kararlaştırılmış olursa avansın verildiği veya masrafın yapıldığı zamanda mer'i olan kanuni faize ait hükümler tatbik olunur.

Eski kanun zamanında işlemiye başlamış olan temerrüt faizleri mer'iyetinden itibaren yeni kanun hükümlerine tabi olur.

III – Ticari satış

Madde 10 – Yeni kanunun temerrüt halinde bulunan alıcıya karşı caiz olan tedbirlere ait 25 inci maddesinin ikinci bendi, mer'iyete girmesinden sonra mahkemelerce verilecek satış izinleri hakkında tatbik olunur.

IV – Hapis hakkı veya kanuni rehin

Madde 11 – Türk Ticaret Kanununun tanıdığı hapis hakkı veya kanuni rehin hakkı kanunun yürürlüğe girmesinden önce alacaklının eline geçmiş olan mallar hakkında dahi cari olacağı gibi mer'iyetten önce meydana gelmiş alacaklar için de tatbik edilebilir.

V – Ticaret sicili

1. Umumi olarak

Madde 12 – Eski hükümlere göre tutulan ticaret sicilleri yeni kanunun tatbiki bakımından da ticaret sicili sayılır. Ticaret sicili nizamnamesine alt hükümler mahfuzdur.

Eski kanun zamanında geçmiş olupta tescile tabi bulunmadığı halde yeni kanun hükmüyle ticaret siciline tescilli mecburi kılınan ve yeni kanun zamanında devam eden bir hadise veya muameleyi ilgililerin yeni kanunun mer'iyete girmesinden itibaren altı ay içinde tescil ettirmeleri mecburidir. Esası eski kanun zamanında tescil edilmiş olup da bazı cihetleri tescile tabi tutulmamış olan bir vakıa veya muamelenin o cihetlerinin yeni kanunla tescile tabi tutulması halinde dahi hüküm böyledir. Altı aylık müddetin ilgililerce geçirilmesi halinde yeni kanunun 35 inci maddesi hükümleri tatbik olunur.

Bu hükümler yeni kanunla konulmuş olan ilan mecburiyeti hakkında da caridir.

Yeni kanunun 37 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında yazılı gazete çıkarılıncaya kadar ticaret siciline ait ilanlar o yerde çıkan ticaret sicili gazetesiyle ve bulunmayan yerlerde diğer bir gazete ile ve hiç gazete çıkmıyan yerlerde en yakın yerdeki bir gazete ile yapılır.

(Mülga beşinci fıkra: 24/6/1995 - KHK - 559/13 md.)

Yeni kanunun 35 inci maddesiyle sicil memuruna yükletilen ihbar mükellefiyeti, ancak onun mer'iyete girmesinden sonra işlenmiş bulunan suçlar için tatbik olunur; daha önce işlenmiş olanlar eski hükümlere tabi kalır.

Yeni kanunun 37 nci maddesinde derpiş edilen gazeteye ait hükümetce bir nizamname çıkarılır. (.....) ⁽¹⁾ İlanların en geç kaç gün içinde yayınlanmasının mecburi olduğuna dair Nizamnameye hükümler konur.

Gerek bu nizamnamenin, gerekse 28 inci madde hükmünce çıkarılacak nizamnamenin ve gerekse gemi sicili nizamnamesinin kanunla beraber mer'iyete konulması mecburidir.

Medeni Kanunun 917 nci maddesinin ticaret ve gemi sicillerine tatbikine ait hükümler ancak yeni kanun mer'iyetliden sonraki hadiseler dolayısıyla tatbik olunur.

---

(1) Bu aradaki "Nizamname ile bu gazeteyi çıkarmak vazifesi, 3460 sayılı Kanun hükümlerince kurulacak bir iktisadi Devlet Teşekkülüne bırakılabileceği gibi bu gazeteyi çıkarmak vazifesi Başvekalet veya Ticaret Vekaletine de verilebilir." şeklindeki cümle, 24/12/1981 tarih ve 2567 sayılı Kanunun 37 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

2. Ticaret unvanı

Madde 13 – Yeni kanun gereğince bir ticaret unvanı seçerek işletmelerini ve varsa şubelerini tescil ettirmeye mecbur olanlardan bu mükellefiyeti eski kanun zamanında ve o zamanki hükümlere uygun olarak yerine getirmiş olanların hakları mahfuz kalır.

Aşağıdaki hallerde mer'iyetinden itibaren yeni kanun hükümleri tatbik olunur:

1. Eski hükümlere uygun olan tescillerin yeni kanunun 42 nci maddesinin 2-4 üncü fıkraları ile 45,47,48 ve 50 nci maddeleri hükümlerine uygun bir şekilde getirilmesi gerektir.

2. Yeni kanunun mer'iyetinden sonra unvana ait ilaveler, değişiklikler veya devirler yeni hükümlere tabidir.

3. Unvan seçme ve tescil ettirme mükellefiyetini eski kanuna göre hiç veya gereği gibi yerine getirmemiş olanlar yeni kanunun mer'iyetinden itibaren kanuni mükellefiyetlerini yeni hükümler uyarınca yerine getirmeye mecburdurlar.

Birinci ve üçüncü bentlerde gösterilen mükellefiyetleri yeni kanunun mer'iyete girmesinden itibaren altı ay içinde hiç veya gereği gibi yerine getirmiyen kimseler hakkında yeni kanunun 35 inci maddesinin 2, 4 ila, 6 ncı fıkraları hükümleriyle 40 ncı maddesi hükümleri tatbik olunur. Şu kadar ki; 48 inci maddenin ikinci fıkrası hükmünce alınacak müsaade için mer'iyetten itibaren beş ay içinde Başvekaletе müracaat edilmiş olması kafidir.

3. İşletme adı

Madde 14 – Yeni kanunun mer'iyete girdiği tarihten bir işletme adını kullanıp da bunu mer'iyetten itibaren altı ay içinde tescil ettirmeyen kimse kullandığı işletme adı üzerindeki hakkını kaybeder ve yeni kanunun 53 ve 54 üncü maddeleri bu kimse hakkında da tatbik olunur.

4. Tüccar memuru ve tüccar mümessilleri

Madde 15 – Umumi vekaletе istinaden (Tüccar memuru) veya (Tüccar mümessili) sıfatıyla ticaret siciline kayıtlı bulunan kimseler (Ticari mümessil) sayılır.

Umumi vakaletе istinadetsiz (Tüccar memuru) veya (Tüccar mümessili) sıfatıyla ticaret siciline kayıtlı bulunan kimseler, (Ticari vekil) sayılır. Mezkür kayıtlar, Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesinden altı ay sonra re'sen silinir; meğer ki ilgili tacir mezkür kimseleri ticari mümessil olarak tayin ettiğini aynı müddet içinde ticaret sicili memurluğuna usulüne uygun olarak bildirmiş olsun.

5. Kollektif ve komandit şirket

Madde 16 – Ortak olmamakla beraber kollektif ve komandit şirketi idare hak ve vazifesini haiz olan kimse (Ticari mümessil) sayılır.

VI – Ticari defterler

Madde 17 – Yeni kanunun ticaret defterlerine ait hükümleri onun mer'iyete girdiği takvim yılının sona ermesinden itibaren tatbik olunur. Şu kadar ki; defterlerin ispat kuvvetine ait yeni kanunun 82 ila 86 ncı maddeleri hükümleri, yeni kanun uyarınca defterlerin tutulması lazımgelen tarihten sonraki hadiseler hakkında tatbik olunur.

Yeni kanunun 68 inci maddesindeki saklama müddetinin hesabında, onun mer'iyetinden önce geçen müddet de hesaba katılır.

VII – Kollektif ve komandit

Madde 18 – Kollektif ve (24 üncü madde hükmü mahfuz olmak üzere) komandit şirketlerin eski kanun hükümlerince tescil ve ilan edilmiş bulunan esas

mukavelelerindeki bazı hükümlerin yeni kanunun amir hükümlerine uymaması halinde dahi bu şirketler muteber olarak devam eder. Şu kadar ki, kollektif şirketlerin ortaklarından birisinin ve komandit şirketlerdeki komandite ortaklardan birisinin hükmi şahıs olması halinde yeni kanunun mer'iyetinden itibaren iki yıl içinde, hükmi şahsın kollektif şirketle ilgisi kesilmediği veya komanditler durumuna konulmadığı takdirde şirket münfesiş olur ve sicil memurluğunca re'sen kaydı silinir. Kanun bakımından tasfiye ile vazifelendirilmiş kimseler tarafından infisahtan itibaren iki ay içinde tasfiyeye başlanmadığı takdirde, hazinece dahi mahkemeden tasfiye memuru tayini istenebilir.

VIII – Anonim şirket

1. Umumi olarak

Madde 19 – Yeni kanunun mer'iyeti tarihinde ticaret siciline kayıtlı bulunan anonim şirketler hakkında yeni kanunun 317 ila 346, 360 ila 363, 370, 374, 385, 386 ve 398 inci maddeleri ile ana mukavelelerinin hükümlerine aykırı olmıyan diğer hükümleri de tatbik olunur.

2. Esas mukavelelerin yeni kaidelere uydurulması

Madde 20 – Yeni kanunun mer'iyetinde ticaret siciline kayıtlı bulunan anonim şirketlerden esas mukaveleleri yeni kanunun yukarıki maddede anılan maddelerdekinden gayrı olan amir hükümlerine uymıyanlar yeni kanunun mer'iyetinden itibaren iki yıl içinde esas mukavelelerini yeni hükümlere uydurarak tescil ettirmedikleri takdirde bu müddetin geçmesiyle münfesiş olurlar. Şu kadar ki, işbu kanunun 23 üncü maddesi hükmü mahfuzdur. ⁽¹⁾

İnfisah ve tasfiye hakkında bu kanunun 18 inci maddesi hükümleri de tatbik olunur.

Esas sermayesi beş yüz bin Türk lirasından aşağı olan bir anonim şirket yeni kanunun 553 üncü maddesi hükmünce bir limited şirkete çevrilirse aynı kanunun 554 üncü maddesi ve eğer esas sermaye beş yüz bin liraya kadar artırılırsa aynı kanunun 391 inci maddesi tatbik olunmaz.

Bu maddedeki işlere ait umumi heyet kararları hakkında yeni kanunun 388 inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesiyle 4 üncü ve 5 inci fıkraları tatbik olunur. Bu işler için iktisat ve Ticaret Vekaletinden müsaade alınmaz.

3. Müstahdem ve işçiler lehinde yardım akçesi

Madde 21 – Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesinden önce anonim şirket müstahdem ve işçileri için yardım sandıkları ve sair yardım tesisatı kurulması ve idamesi maksadiyle akçe ayrılmış ise akçeye tahsis olunan mallar, zikrı geçen andan itibaren iki yıl içinde, şirket mallarından ayrılacak ve bunlarla Medeni Kanun hükümleri gereğince bir tesis kurulacaktır. Türk Ticaret Kanununun 468 inci maddesinin 3 ve 4 üncü fıkraları da tatbik olunur.

4. Şirkete iktisap edilmiş olan hisse senetleri

Madde 22 – Yeni kanunun mer'iyete girdiği tarihte kendi hisse senetlerine malik bulunan anonim şirket hakkında yeni kanunun 329 uncu maddesinin 2 ve 3 üncü fıkraları tatbik olunur.

(1) Bu maddede yazılı olan 2 yıllık süre, en son 21/11/1960 tarih ve 135 sayılı Kanunla 1/4/1961 tarihine kadar uzatılmıştır.

5. Hisse senetlerinin itibari kıymeti

Madde 23 – (Değişik: 15/12/1958 - 7178/1 md.)

Türk Ticaret Kanununun mer'iyetinden önce anonim şirketlerce çıkarılmış olan ve itibari kıymeti beşyüz liradan aşağı bulunan hisse senetleri muteberdir.

Yeni kanunun mer'iyetinden itibaren üç yıl içinde yapılacak olan esas sermayenin azaltılması dolayısıyla senetlerin itibari kıymeti beşyüz liradan aşağı düşürülebilir. Şu kadar ki, bu suretle itibari kıymetleri düşürülecek olan hisse senetlerinin kıymeti en az elli lira veya elli liranın misli olması şarttır.

IX – Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket

Madde 24 – İşbu kanunun 19 ila 23 üncü maddeleri yeni kanunun 476 ncı maddesiyle anonim şirket hükümlerine atf yapılmış olan cihetler bakımından sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler hakkında da tatbik olunur.

X – Kooperatif şirketler

Madde 25 – İşbu kanunun 19 ila 22 nci maddeleri, yeni kanunun 489 uncu maddesiyle anonim şirket hükümlerine atf yapılmış olan cihetler bakımından, kooperatifler hakkında da tatbik olunur.

Mer'iyetinden itibaren altı ay içinde yeni kanunun 492 nci maddesinin 4 üncü fıkrasının birinci cümlesi hükmünce ortaklar listesinin ticaret siciline verilmesi mecburidir. Aynı fıkranın son cümlesi bu liste hakkında tatbik olunmaz.

Eski kanun zamanında tescil edilmiş olan kooperatiflerin esas mukavelelerinde bu maddenin birinci fıkrasının şümulü dışında kalan cihetlere ait ve yeni kanunun emredici hükümlerine aykırı şartlar bulunması halinde dahi işbu kanunun 20 nci maddesi tatbik olunur.

XI – Limited şirket

Madde 26 – Eski kanun zamanında tescil edilmiş bulunan ve esas mukavelelerindeki hükümler yeni kanundaki amir hükümlere aykırı olan limited şirketler hakkında işbu kanunun 20 nci maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları tatbik olunur. Şu kadar ki, yeni kanunun 540 ila 547 nci maddeleri mer'iyetinden itibaren ve esas mukavelelerindeki hükümlere aykırı olsalar bile derhal tatbik olunur.

Eski esas mukavelelerin yeni kaidelere uydurulmasında yeni kanunun 513 üncü maddesinin ikinci fıkrası tatbik olunmaz.

XII – Kıymetli evrak

1. Umumiyetle tabi olduğu hükümler

Madde 27 – Eski kanun zamanında tanzim edilmiş bulunan kambiyo senetleriyle konişmento, makbuz senedi, varant ve taşıma senedi gibi emtiayı temsil eden senetler her cihetçe eski hükümlere tabi kalır.

2. İptal

Madde 28 – Eski kanun zamanında kıymetli evraktan olan senetlerin zıyayı dolayısıyla iptalleri hakkında eski kanun zamanında açılmış olan davalara o kanun hükümleri yeni kanunun mer'iyetinden sonra açılacak olan davalara ise yeni kanun hükümleri tatbik olunur.

XIII – Deniz ticareti

1. Gemi sicili

a) Umumi olarak

Madde 29 – Eski hükümlere göre tutulan gemi sicilleri yeni kanunun tatbiki bakımından da gemi sicili sayılır. Yeni kanuna göre çıkarılacak olan gemi sicili nizamnamesi hükümleri mahfuzdur.

12 nci maddenin 2,3 ve 4 üncü fıkraları burada da tatbik olunur.

b) Amme itimadı prensibi

Madde 30 – Yeni kanunun mer'iyeti tarihinde gemi sicilinin muhtevası gerçek hukuki duruma uygun olmadığı takdirde sicil kaydına dayanmış olan kimse hakkı tescil edilmemiş veya yanlış tescil edilmiş yahut hükümsüz bir takyidin tescili neticesinde halele uğramış bulunan kimseye karşı yeni kanunun 885 inci maddesi hükmünce iyi niyetle iktisap iddiasında bulunabilir; meğer ki, yeni kanunun mer'iyetinden itibaren altı ay içinde gemi sicilindeki kayıt tadil edilmiş ve yahut sicile bir itiraz şerhi yazılmış olsun.

2. Gemi

a) Mülkiyette değişiklik

Madde 31 – Gemi mülkiyetindeki her hangi bir değişiklik tescil edilmek üzere yeni kanunun mer'iyetinden önce sicil memurluğuna bildirilmiş ise tescil eski hükümler uyarınca yapılır.

b) Mülkiyet, intifa ve bayrak çekme hakkının tabi olduğu hükümler

Madde 32 – Gemiler üzerindeki mülkiyet ile intifa hakları ve gemilere Türk Bayrağını çekme hakkı, mer'iyetinden itibaren yeni kanuna tabi olur. Şu kadar ki, yeni kanun hükümlerince Türk Bayrağı çekme hakkını kaybetmesi gereken gemilerin sahipleri eski hükümlere göre haiz oldukları hakkı mer'iyetten itibaren iki yıl geçmedikçe kaybetmezler.

c) İktisadi müruruzaman

Madde 33 – Gemiler hakkındaki iktisabi müruruzaman müddetlerinin hesabında yeni kanunun mer'iyetinden önceki müddetler nazara alınmaz.

d) Gemi rehni

Madde 34 – Yeni kanunun mer'iyeti tarihinde gemi sicilinde kayıtlı bulunan rehin hakkı o tarihten itibaren gemi ipoteği sayılır.

Yeni kanunun mer'iyeti tarihinde bir gemi rehnine sahip olan alacaklı kendi rehninden önce gelen veya aynı derecede bulunan diğer bir gemi rehninin düşmesi halinde bunun terkinini istemek salahiyetini haizdir.

Yeni kanunun mer'iyeti tarihinde bir iştirak payı üzerinde mevcut olan rehin hakkı, mer'iyetten itibaren bir hak üzerindeki rehin hakkı sayılır ve Medeni Kanunun 868 ila 875 inci maddeleri hükmüne tabi olur.

e) Cebri icra

Madde 35 – Yeni kanunun mer'iyete girmesinden önce bir geminin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan icra takibi kesinleşmiş olur veyahut yapılmakta bulunan bir gemiye icrai haciz konmuş bulunursa paraya çevirmede eski hükümler tatbik olunur.

3. Deniz raporu

Madde 36 – Yeni kanunun deniz raporuna ait 982 ila 985 nci maddeleri hükümleri, mer'iyete girdiği tarihte henüz raporu tesbit ettirilmemiş bulunan hadiselere de tatbik olunur.

4. Müşterek avarya, çatma, gemi ve yük alacaklıları

Madde 37 – Yeni kanunun gemi ve yük alacaklılarına ait 1235 ila 1258 inci maddeleri hükümleriyle müşterek avaryaya ve çatmaya ait hükümleri, ancak geminin yeni kanunun mer'iyete girmesinden sonra başladığı yolculuktan doğan hadiselere tatbik olunur; daha önce başlamış olan yolculuk eski kanun hükümlerine tabi kalır.

Bu kanunun müruruzamana ait 2 nci maddesi hükmü mahfuzdur.

5. Taşınanın tazminat borcunun en yüksek haddi

Madde 38 – Para kıymetinin değişmesi halinde İcra Vekilleri Heyeti yeni kanunun 1114 üncü maddesinde tesbit edilen tazminat borcunun en yüksek haddini halin icabına uygun olarak yeniden tesbit etmeye yetkilidir.

XIV – Sigortalar

Madde 39 – Yeni kanunun mer'iyete girdiği tarihte mevcut olup da kanunun 1264 üncü maddesine aykırı bulunan sigorta mukaveleleri, eski hükümlere göre muteber buldukları takdirde eskisi gibi hüküm ifade eder. Şu kadar ki, yenilenmeleri halinde yeni kaideler tatbik olunur.

XV – Teyit mektupları ve cari hesap bakiye cetvelleri

Madde 40 – Yeni kanunun mer'iyetinden sonra bir kimse tarafından diğerine gönderilmiş olan teyit mektupları veya cari hesap bakiyesini gösteren cetveller hakkında yeni kanunun 23 ve 92 nci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

İKİNCİ FASIL

Diğer kanunların kaldırılan veya değiştirilen hükümleri

BİRİNCİ KISIM

Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu

Madde 41 – Borçlar Kanununun 103 üncü maddesinin son cümlesi, 308 nci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi, 431 ila 448 inci maddelerinin tamamı ve 473, 477 nci maddelerinin ikinci fıkraları kaldırılmış ve Medeni Kanunun 920 nci maddesinin ikinci fıkrası ile Borçlar Kanununun aşağıda yazılı maddeleri gösterildiği şekilde değiştirilmiş ve bunlara gösterilen hükümler eklenmiştir.

I – Medeni Kanun:

920 nci maddenin ikinci fıkrası: Bu tasarruf taahditleri, tapu siciline şerh verilmekle gayrimenkul üzerinde sonradan iktisap olunan her nevi hakların sahiplerine karşı dermeyan olunabilir.

II – Borçlar Kanunu:

a) 48 inci maddeye eklenen ikinci fıkra: Ticari işlere ait olan haksız rekabet hakkında Ticaret Kanunu hükümleri mahfuzdur.

b) 126 ncı maddenin üçüncü bendi: Sanatkarların veya esnafın emeklerinin karşılığı, perakendecilerin sattıkları malların parası, noterlerin mesleki hizmetleri karşılığı, başkalarının maiyetinde çalışan veya müstahdemi olan kimselerin, hizmetçilerin, yevmiyecilerin ve işçilerin ücretleri hakkındaki davalar;

c) 126 ncı maddeye eklenen dördüncü bent: Ticari olsun olmasın bir şirket akdine dayanan ve ortaklar arasında veya şirketle ortaklar arasında açılmış bulunan bütün davalar ile bir şirketin müdürleri, temsilcileri, murakipleriyle şirket veya ortaklar arasındaki davalar, vekalet akdinden, komüsyon akdinden, acentalık mukavelesinden, ticari tellallık ücreti davası hariç, tellallık ak- dinden doğan bütün davalar, mütaahhidin kasıt veya ağır kusuru ile akdi hiç veya gereği gibi yerine getirmemiş ve bilhassa ayıplı malzeme kullanmış veya ayıplı bir iş meydana getirmiş olması sebebiyle açılacak davalar hariç olmak üzere istisna akdinden doğan bütün davalar.

Bir mamelekin veya bir işletmenin devralınması

d) Madde 179 - Bir mameleki veya bir işletmeyi aktif ve pasifleriyle birlikte devralan kimse, bunu alacaklılara ihbar veya gazetelerde ilan ettiği tarihten itibaren onlara karşı mamelekin veya işletmenin borçlarından mesul olur; şu kadar ki, iki

yıl müddetle evvelki borçlu dahi yenisiyle birlikte müteselsilen mesul kalır; bu müddet muaccel borçlar için ihbar veya ilan tarihinden ve daha sonra muaccel olacak borçlar için de muacceliyet tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Borçların bu suretle naklinin hükümleri, tek bir borcun nakli akdinden doğan hükümlerin aynıdır.

Bir işletmenin diğeriyle birleşmesi ve şeklini değiştirmesi

e) **Madde 180** – Bir işletme diğeri bir işletme ile aktif veya pasiflerin karşılıklı olarak devralınması suretiyle birleştirilse, her iki işletmenin alacaklıları bir mamelekin devralınmasından doğan hakları haiz olup bütün alacaklarını yeni işletmeden alabilirler.

Evvelce hakiki veya hükmi tek bir şahsa ait olup da kollektif veya komandit şirket halinde konulan bir işletmenin borçları hakkında da aynı hüküm tatbik olunur.

f) 332 nci maddeye eklenen ikinci fıkra: İş sahibinin yukarıki fıkra hükmüne aykırı hareketi neticesinde işçinin ölmesi halinde onun yardımından mahrum kalanların bu yüzden uğradıkları zararlara karşı istiyebilecekleri tazminat dahi akde aykırı hareketten doğan tazminat davaları hakkındaki hükümlere tabi olur.

g) 404 üncü maddeye eklenen üçüncü fıkra: Gayrimenkul tellallığı akdi, yazılı şekilde yapılmadıkça muteber olmaz.

Diğer komüsyon işleri

h) **Madde 430** – Malzemesi iş sahibi tarafından verilmek suretiyle imal edilecek menkul eşya hakkındaki komüsyon işleri, eşya misli şeylerden olmasa da, alım ve satım komüsyonu hükmündedir.

Alım ve satım komüsyonu sayılmıyan işleri, ücret mukabilinde kendi namına ve müvekkili hesabına deruhde eden alım ve satım komüsyoncusu ile komüsyon işlerini kendisine sanat edinmeyip de arızı olarak üzerine alan tacir hakkında dahi bu babın hükümleri tatbik olunur.

Taşıma işleri komüsyonculuğu hakkındaki hususi hükümler mahfuzdur.

i) 453 üncü maddeye eklenen üçüncü fıkra: Mağaza içinde müşterilerin kolaylıkla görebilecekleri bir yerde ve kolayca okuyabilecekleri bir şekilde aksi ilan edilmiş olmadıkça, toptan, yarı toptan veya perakende satış mağazalarının memur veya müstahdemleri, o mağazanın mütat satış muamelelerinin hepsini yapmaya, salahiyetli oldukları muameleler hakkındaki faturaları imzalamaya, bu mutat muamelelerden doğan borçların yerine getirilmesine veya bunların hiç veyahut gereği gibi yerine getirilmemiş olmasına ilişkin ihtar veya diğeri beyanları işletme sahibi adına yapmaya, bu mahiyetteki ihtar ve diğeri beyanları ve hususiyile mutat muamele dolayısıyla teslim edilmiş olan mallara ilişkin ayıp ihbarlarını mağaza sahibi adına kabule salahiyetli sayılırlar; şu kadar ki, kendilerine yazı ile salahiyet verilmiş olmadıkça mağaza dışında ve kasa memurları tayin edilmiş ise, mağaza içinde mal parasını isteyip alamazlar. Bu kimseler, mal parasını almaya salahiyetli buldukları hallerde faturaları kapatmaya veya makbuz vermeye de salahiyetlidirler.

j) 530 uncu maddeye eklenen ikinci fıkra: Şirketi idare edenler, en az her yıl bir defa hesap vermeye ve kar paylarını ortaklara ödemeye mecburdurlar. Hesap devresinin uzatılmasına ait şart batıldır. İdare edenin ortaklardan olmaması halinde de hüküm aynıdır.

k) 416 ila 429 uncu maddelerde geçen (Amir) sözleri, (Müvekkil) olarak düzeltilmiştir.

İKİNCİ KISIM

İcra ve İflas Kanunu

Madde 42 – İcra ve iflas Kanununun 45 ve 345 inci maddelerinin son fıkraları kaldırılmış ve aşağıda yazılı maddeleri gösterildiği şekilde değiştirilmiş ve bunlara gösterilen hükümler eklenmiştir:

Kanundaki istihlaklar

Madde 23 – Bu kanunun tatbikında: (İpotek) tabiri ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, gemi ipoteklerini, eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş gayrimenkul rehinlerini, gayrimenkul mükellefiyetlerini, bazı gayrimenkuller üzerindeki hususi imtiyazları ve gayrimenkul teferruatı üzerine rehin muamelelerini,

(Menkul rehni) tabiri, teslimi meşrut rehinleri, hayvan rehinlerini, hapis hakkını, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri,

Sadece (Rehin) tabiri, (İpotek) ve (Menkul rehni) tabirlerine giren bütün menkul ve gayrimenkul rehinlerini ihtiva eder.

(Gayrimenkul) tabiri, gemi siciline kayıtlı olan gemilere de şamildir. Diğer gemiler bu kanun hükmünce menkul sayılır.

b) 24 üncü maddeye eklenen 7 nci fıkra: 26 ncı maddenin 3 ve 4 üncü fıkraları, gemi siciline kayıtlı olmayan gemiler hakkında da tatbik olunur.

c) 27 nci maddeye eklenen ikinci fıkra: Gemi siciline kayıtlı olan gemi, borçlunun elinde bulunmazsa alacaklı borçlunun gemiyi işgal etmekte olan şahsa karşı sahip olduğu hakları haiz olur. Şu kadar ki, gemi üçüncü bir şahıs tarafından davadan sonra ve hükümden önce gemi siciline geçirilmiş bir akit sebebiyle işgal edilmekte ise birinci fıkra hükmü tatbik olunur.

Gayrimenkul davalarında hükümlerin tapu ve gemi sicil dairelerine tebliği

d) Madde 28 – Gayrimenkul davalarında davacının lehine hüküm verildiği takdirde mahkeme davacının talebine hacet kalmaksızın hüküm tefhimi ile beraber hulasasını tapu ve gemi sicili dairelerine bildirir. İlgili daire bu ciheti hükmolunan gayrimenkul veya geminin kaydına şerh verir. Bu şerh Medeni Kanunun 920 nci maddesinin ikinci fıkrası ve tescil edilmiş gemiler hakkında da Ticaret Kanununun 879 uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmüne tabidir.

Gayrimenkul davası üzerine verilen karar ileride davacının aleyhine kesinleşirse mahkeme, derhal bu hükmün hulasasını da tapu veya gemi sicili dairesine bildirir.

Gayrimenkul hakkındaki hükümlerden sonra yedin tebeddülü

e) Madde 29 – Hükümün tapu veya gemi sicili dairesine bildirilmesinden sonraki tebeddüllerin icra muamelelerine tesiri olmaz. Hükümde gösterilen şey kimin elinde ise ondan alınıp alacaklıya teslim olunur.

Şu kadar ki, o yer veya gemide bulunan üçüncü şahıs bu malı borçludan teslim almış olmayıp onu doğrudan doğruya işgal etmekte bulunduğunu bildiren bir tapu veya gemi sicili kaydı gösterirse mahkemeye müracaatla dava açması için kendisine yedi gün mühlet verilir. Bu müddet içinde dava açılırsa icra geri bırakılır.

İrtifak haklarıyla gemi üzerindeki intifa haklarına mütedair ilamlar

f) Madde 31 – Bir irtifak hakkının veya gemi siciline kayıtlı olan bir gemi üzerindeki intifa hakkının kaldırılmasına yahut böyle bir hakkın tahmiline mütedair ilam icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde 7 günlük bir icra emri gönderir. Borçlu muhalefet ederse ilamın hükmü zorla icra olunur.

g) 94 üncü maddenin ikinci fıkrası: Borçlunun reddetmediği miras veya başka bir sebeple iktisap eyleyip henüz tapuya veya gemi siciline tescil ettirmediği mülkiyet veya diğer aynı hakların borçlu namına tescili, alakalı tarafından istenebilir. Bu talep üzerine icra dairesi alacaklının bu muameleyi takibedebileceğini tapu veya gemi sicili dairelerine ve icabında mahkemeye bildirir.

h) 97 nci maddenin, 7 nci fıkrası: Kiralanan yer veya sicille kayıtlı gemilerdeki hapis hakkına tabi eşyaya mütaallik istihkak davaları Borçlar Kanununun 268 inci maddesinin birinci fıkrasında yazılı hükümlere uygun olmadıkça talik emri verilemez.

Gemiler hakkında

i) Madde 136 – Gayrimenkul malların satışına ait olan hükümler, gemi siciline kayıtlı gemiler hakkında da tatbik olunur. Bu hükümlerde geçen (Tapu sicili) tabirleri, gemi sicilini ve (İrtifak hakkı) tabiri ise sicile kayıtlı gemiler üzerindeki intifa hakkını anlatır.

j) 144 üncü maddeye eklenen beşinci fıkra: Gemi siciline kayıtlı olan bir gemiyi paraya çeviren icra dairesi onun üzerindeki ipotek ve intifa haklarına ait kayıtların sicilden terkin ve nakillerini de yaptırır.

k) 153 üncü maddeye eklenen üçüncü fıkra: Türk Ticaret Kanununun gemi ipoteği hakkındaki 930 ve 931 inci maddeleri mahfuzdur.

l) 154 üncü maddeye eklenen ikinci fıkra: Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmeler hakkında yetkili mercii, Türk Ticaret Kanununun 42 nci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince tayin edilen temsilcinin ikametgahının bulunduğu yerdeki icra dairesidir.

m) 168 inci maddenin birinci fıkrasının ikinci bendi:

Borç ve masrafların beş gün içinde ödenmesi.

Anonim, limited ve kooperatif şirketlerin iflası

n) Madde 179 – Anonim, limited ve kooperatif şirketlerin borçları mevcut ve alacaklarından fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler ve şirket tasfiye halinde ise tasfiye memurları tarafından beyan veya alacaklı tarafından ispat edilirse önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflasına karar verilir.

o) 190 inci maddenin son fıkrası: Bu mallar iflasın ilanından evvel taşıma senedi, konişmento, makbuz senedi, varant gibi emtiayı temsil eden bir senetle iyi niyet sahibi üçüncü bir şahsa satılmış veya rehnedilmiş olurlarsa artık geri alınamazlar.

ö) 200 üncü maddenin son fıkrası: Anonim, limited ve kooperatif şirketlerin iflasları halinde esas mukavele gereğince verilmesi lazımgelen hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısımları veya konması taahhüt edilen ve fakat konmamış olan sermayeler bu şirketlerin borçlarıyla takas edilemez.

p) 206 ncı maddenin üçüncü fıkrasına eklenen cümle: Alacakları gemi ipoteği ile temin edilmiş olan alacaklılarla gemi alacaklıları hakkında Türk Ticaret Kanununun bu cihetlere ait hususi hükümleri tatbik olunur.

r) 206 ncı maddenin 4 üncü fıkrasının ikinci sıra adlı bendinin B kısmı: Patronların, müstahdem ve işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadiyle meydana gelmiş ve hükmi şahsiyet kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları.

s) 206 ncı maddenin dördüncü fıkrasındaki üçüncü sıra: İflasın açılmasından bir evvelki yıl için Hükümet tarafından ruhsatnameli doktor, eczacı ve ebelerin alacakları ve borçlu ile ailesi efradının tedavi ve bakım masrafları, acentaların iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde acentalık mukavelesinden doğmuş olan alacakları.

t) 257 nci maddeye eklenen dördüncü ve beşinci fıkralar:Gemi alacaklıları, donatanın yalnız mahdut aynı surette mesul olduğu hallerde, ancak mesuliyete mevzu teşkil eden mal ve haklara ihtiyati haciz koydurabilirler. Donatanın aynı zamanda şahsan mesul olduğu haller bundan müstesnadır. Şu kadar ki, donatanın şahsi mesuliyeti bir miktar ile mahdut ise gemi alacaklıları ancak bu miktar için donatanın diğer mallarını haczettirebilirler.

Yük alacaklıları hakkında da yukarıki fıkra hükmü kıyas yoluyla tatbik olunur.

u) 285 inci maddenin birinci fıkrası: Konkordato hükümlerinden istifade etmek isteyen her hangi bir borçlu, tetkik merciine bir konkordato projesi verir ve bu projeye mufassal bir bilanço ve defter tutmaya mecbur şahıslardan ise defterlerinin vaziyetini bildiren bir cetvel ekler. Bu cetvelde, bilhassa Ticaret Kanununun 66 ncı maddesi hükmünce tutulması mecburi olan defterlerin hepsinin tutulmuş olup olmadıkları gösterilir.

ü) 288 inci maddenin birinci fıkrası: Tetkik merciince mühlet ilan olunur ve icra dairesiyle tapu dairesine bildirilir. Borçlu bir tacir ise ticaret sicili memurluğuna ve deniz ticaretiyle meşgul ise ayrıca gemi sicil memurluğuna da haber verilir. Borçlunun gemisi sicile kayıtlı olduğu takdirde gemi sicil memuru, konkordato mehli hakkında sicile şerh verir. Bu şerh Türk Ticaret Kanununun 879 uncu maddesindeki şerhin hukuki neticesini meydana getirir.

v) 310 uncu maddenin beşinci bendi: Ticaret Kanununun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının 1 ila 3 üncü bentlerinde sayılan defterleri hiç veya kanunun emrettiği şekilde tutmamış ise;

y) 26 ncı maddedeki (Gemi) sözleri (Gemi siciline kayıtlı olan gemi) olarak değiştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Denizde Can va Mal Koruma hakkında Kanun

Madde 43 – 10/6/1946 gün ve 4922 sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkındaki Kanunun aşağıda gösterilen maddeleri gösterilen şekilde değiştirilmiştir.

a) Madde 13 – Türk Ticaret Kanununun 982 ve 984 üncü maddeleri gereğince salahiyyetli mahkemeye deniz raporu tesbit ettirmekle mükellef her kaptan, bu raporun tasdikli bir suretini kazadan sonra uğradığı liman reislığı bulunan ilk limanda liman reislığına verir.

b) Madde 27 – Türk Ticaret Kanununun deniz kazalarına ait faslının (Çatma) ve (Kurtarma ve yardım) kısımlarıyla Belediye Kanununun 15 inci maddesinin 9 uncu fıkrası ve Umumi Hıfzıssıhha Kanununun gemilerin sağlık bakımından murakabesine ait hükümleri mahfuzdur.

c) 4, 5, 6 ve 20 ncı maddelerdeki (Yola elverişlilik belgesi) sözleri (Denize elverişlilik belgesi) olarak değiştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Ceza Kanunu

Madde 44 – Ceza Kanununun aşağıda yazılı hükümleri, bildirilen şekilde değiştirilmiştir:

- a) 201 inci maddenin birinci fıkrası: Her kim cebir ve şiddet veyahut tehdit ile sanat veya ticaret serbestisini her ne suretle olursa olsun tahdit veya menederse bir aydan iki seneye kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.
- b) 349 uncu maddenin üçüncü fıkrası: Emre veya hamile yazılı olarak tanzim edilen kambiyo senetleriyle emtiayı temsil eden evrak, resmi varaka hükmündedir.

BEŞİNCİ KISIM

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu

Madde 45 – Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 11 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 11 – Suç açık denizlerde veya yabancı liman ve kara sularında Türk, Bayrağını taşıyan deniz veya hava nakil vasıtalarında veyahut böyle bir nakil vasıtasıyla işlenmiş bulunursa suçun işlenmesinden sonra vasıtanın Türkiye'de ilk uğradığı yerin veya bağlama limanının mahkemesi salahiye'tlidir.

ALTINCI KISIM

Temyiz Mahkemesi Teşkilatına dair Kanun

Madde 46 – Temyiz Mahkemesi Teşkilatına dair 1221 sayılı Kanunun 5859 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının Ticaret ve İcra ve İflas dairelerinin vazifelerine ait olan 8 ve 9 uncu bentleri şu şekilde değiştirilmiştir:

Ticaret dairesi: Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinde sayılan ticari davalar hakkında sulh ve asliye mahkemelerince verilmiş bulunan hüküm ve kararları,

İcra ve İflas Dairesi: İcra takipleri hukukuna ve iflasa dair asliye ve ticaret mahkemeleriyle icra tetkik mercilerinden verilen kararlar ile icra tetkik mercilerinin verecekleri cezai hüküm ve kararları ve İcra ve İflas Kanunu hükümlerine tabi bütün iptal davaları hakkında asliye hukuk ve ticaret mahkemeleriyle sulh mahkemeleri tarafından verilecek hükümleri.

YEDİNCİ KISIM

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

Madde 47 – Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 291 inci maddesi kaldırılmıştır.

SON HÜKÜMLER

Madde 48 – İşbu kanun Türk Ticaret Kanununun mer'iyete girdiği tarihte mer'iyete girer.

Madde 49 – Bu kanunu tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

**6763 SAYILI KANUNDA EK VE DEĞİŞİKLİK YAPAN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRDIĞI KANUN VE HÜKÜMLERİ
GÖSTERİR LİSTE**

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuatın

Yürürlükten Kaldırılan Kanun veya Kanun Hükümleri	Tarihi	Sayısı	Maddesi
29/6/1956-6763 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin 7 nci fıkrasının 2 nci cümlesi	24/12/1981	2567	37
6763 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin beşinci fıkrası	24/6/1995	KHK-559	13

**6763 SAYILI KANUNA EK VE DEĐIŐİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŐ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Kanun No.	Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler	Yürürlüğe giriŐ tarihi
7178	—	19/12/1958
7400	—	30/12/1959
135	—	26/11/1960
2567	—	26/12/1981
KHK-559	—	27/6/1995

